

**Utfyllende vedlegg fra
Faggruppen på rovdyr (FagRo)**

v/ Erik Brenna
Steingrims vei 30 A
1185 Oslo
rovdyrgruppa@bio.uio.no

Oslo, 25. mai 2005

**Utfyllende vedlegg fra FagRo ifm hørings svar på utkast til forskrift om
rovvilterstatning for husdyr og tamrein**

FagRo reagerer som nevnt på den bruk av risikoerstatning det legges opp til i forskriftens høringsutkast, hovedsaklig fordi Stortingets uttalelse ved St.meld. nr. 15 ikke følges opp. Stortinget, ved behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004), uttalte at erstatningsordningen for rovviltskader "skal innrettes slik at en betydelig del av erstatningene gis som forhåndsutbetaling som insentiv til iverksettelse av forebyggende tiltak..." (Innst. S. nr. 174 (2003-2004) s. 12).

For at den forhåndsutbetalte risikoerstatningen skal fungere med formål å beskytte husdyr mot rovviltskader, må den utbetales slik at den motiverer til nettopp dette. Med den begrensede økonomiske ramme det her legges opp til, vil ikke en risikoerstatning kunne medføre lavere tap av husdyr på utmarksbeite. For å iverksette tilstrekkelige forebyggende tiltak mot rovviltskader finnes andre statlige tilskuddsordninger, i dag videreført gjennom de nye rovviltnevdene etter søknad fra husdyreiere. Likevel bør det av forskriften tydelig fremkomme at risikoerstatningen skal gå til iverksettelse av skadeforebyggende tiltak.

Videre etterlyser FagRo samsvar i forskriften når det gjelder vilkårene for utbetaling for dokumentert rovviltskade og utbetalingene for udokumenterte rovviltskader. Der det for udokumenterte rovviltskader tas hensyn til, eller gjøres fradrag for hvor mye forhåndsutbetalt risikoerstatning det er gitt, og i hvilken grad denne er benyttet til skadeforebyggende tiltak, nevnes ikke dette for dokumenterte rovviltskader. Begge typer skadeerstatninger (dokumentert og udokumentert) bør utbetales med kriterium om at skadeforebyggende tiltak er foretatt i tilstrekkelig grad.

Slik den forhåndsutbetalte risikoerstatningen nå fremstår vil den ikke fungere som en gulrot for å iverksette skadeforebyggende tiltak. Erstatningen utbetales uten forpliktelser og uten at både dokumenterte og udokumenterte rovviltskadeerstatningene påvirkes av hvordan, om i det hele tatt, risikoerstatningen er benyttet til skadeforebyggende tiltak. Forskriften sier bare noe om forholdet mellom forhåndsutbetalt risikoerstatning og udokumenterte rovvilttap.

Dagens utkast til forskrift gir etter FagRos mening en økonomisk kompensasjon for å drive utmarksbasert husdyrnæring i tungt belastede rovviltområder, i forhold til områder uten rovvilt. En driftsenhet i et område med risikofaktor lik null vil ikke få utbetalt forhåndsutbetalt risikoerstatning, men denne driftsenhetens totale tap av dyr, som følge av andre naturlige årsaker enn til rovvilt, kan være både like stort og større enn en driftsenhet i et område med høyere risikofaktor. Hypotetisk kan man tenke seg at driftsenheter i lavrisikoområder vil velge å sette ut husdyrene i områder med større risiko, slik at de får høyere forhåndsutbetalt risikoerstatning og har større sjanse for å få utbetalt erstatning for en større andel av det reelle husdyrtapet på utmarksbeite. Det lønner seg dessuten, etter forskriften, å bygge opp husdyrbesetninger siden forhåndsutbetalt erstatning øker med antall dyr i besetningen. En slik ordning, med økte statlige kompensasjoner uten krav om forpliktelser, kan bidra til at det fortsatt er økonomisk lønnsomt for driftsenhetene, men det blir en stadig større utgiftspost for staten.

Forhåndsutbetalt risikoerstatning må ha som formål og funksjon å på sikt begrense tap av husdyr til rovvilt, og gi mer langsiktig bærekraftig utvikling i distriktene. Slik utkastet til forskrift er utformet i dag har vi problemer med å se de faglig holdbare argumentene for å innføre en slik ordning. Dersom man ønsker å ta hensyn til både statens og driftsenhetenes økonomi, må man legge om erstatningsordningen, slik at det lønner seg for driftsenheten både økonomisk og med tanke på husdyrenes sikkerhet. Samtidig bør man legge vekt på bl.a. konfliktdemping, bevaring av kulturlandskap og dyrevern hensyn (både for husdyr og rovvilt).

FagRo mener følgende må forbedres:

1) Tilstrekkelige midler må øremerkes til skadeforebygging.

Tap av husdyr til rovvilt gir økonomiske tap, det er dyrehelsemessig og dyreetisk beklagelig, og medfører påkjenninger og ekstraarbeid for dyreholderne. En rekke fagrapporter konkluderer med at rovdyr og utmarksbasert husdyrnæring er vanskelig å kombinere innenfor samme område. Utbetalinger av rovviltskadeerstatninger, og insentiver for husdyrdrift for områder med bestander av rovvilt, må derfor være lagt opp slik at det på vil føre til mindre problemer i forholdet mellom husdyrnæring og rovvilt, og en mer økonomisk lønnsom drift. Midlene må være store nok til at det blir mulig å opprettholde, eller legge om til, økonomisk og økologisk bærekraftige driftsformer. De må øremerkes slik at driftsmetodene blir slik at sameksistensen med rovvilt påfører driftsenhetene, staten, husdyrene og naturen minst mulig problemer og tap, både økonomisk, økologisk, samfunnsmessig og dyrehelsemessig. En løsning der man fremdeles legger opp til husdyrhold etter driftsformer som ikke viser seg forenelig med bestander av rovvilt, vil *ikke* være økologisk eller økonomisk bærekraftig. I stedet må man stimulere til omlegging og bruk av skadeforebyggende tiltak, slik at det blir mulig med både økonomisk bærekraftig husdyrnæring og bestander av rovvilt i Norge.

Slik eksemplene på forhåndsutbetalt risikoerstatning viser i dag, blir beløpene meget små i forhold til hvor mye skadeforebyggende tiltak koster, og i forhold til eventuelle kostnader som følge av tap til rovvilt. Hvis ikke tilstrekkelige midler øremerkes til

alternative driftsformer, omlegging eller skadeforebyggende tiltak, vil risikoerstatningen kun fungere som en bonus for å drive med husdyr i områder med høy risiko for rovviltskader.

FagRos anbefaling er at staten i en overgangsfase bør tilby store økonomiske midler til alternative driftsformer og omlegging. Dette vil være økonomisk bærekraftig på sikt, og redusere konflikten mellom husdyr og rovvilt. Alternativt må husdyr beskyttes gjennom dokumenterte effektive skadeforebyggende tiltak.

2) Konfliktdemping.

Tiltak som bidrar til å begrense tap av husdyr til rovvilt, samt å begrense de økonomiske tap, vil naturligvis være konfliktdepende. Dagens utkast til forskrift vil derimot kunne forsterke argumenter om at rovdyr koster penger. Næringsvirksomhet i distriktene må opprettholdes og fornyes på forsvarlig vis, økonomisk og på andre måter, i kompani med rovvilt.

3) Biologisk mangfold.

Det er viktig å bevare det biologiske mangfoldet og kulturlandskapene. Lavlands- og kystkulturlandskapene har grodd igjen i forbindelse med at husdyr nå slippes på utmarksbeite i store skogs- og fjellområder, mens de gamle lavlands- og kystkulturlandskapene gror til og isteden brukes til mer lønnsom skogsdrift. I dag er husdyrene ofte spredt over vidtrekkende områder, og liten grad av gjeting fører til at kulturlandskapene også rundt setrene gror igjen. I skog- og fjellområder som ligger langt fra bosetninger og menneskelig aktivitet, er husdyr utsatt for større risiko for rovviltangrep. Dersom husdyr, da hovedsakelig sau, slippes på utmarksbeite i mer velvalgte områder (f.eks. på kulturbasert skogbeite, nærmere gårbruk og bosetninger, mer isolert fra rovdyr, eller lettere tilgjengelig for gjeter), vil rovviltskader minke, og vi vil igjen få kulturlandskaper med høyt biologisk mangfold. I dag er disse ofte blitt omgjort til monokulturer av granskog, der forholdsvis få andre vekster og organismer kan overleve i skyggen av trærne.

Oppsummert mener Faggruppen på Rovdyr følgende:

- Midler til omlegging, alternative driftsformer og skadeforebyggende tiltak må være store nok til at problemer og økonomiske tap faktisk begrenses.
- FagRo er meget kritisk til en ordning der risikoerstatning utbetales som en slags bonus. Dersom ordningen med risikoerstatning blir innført, må den utbetales øremerket til skadeforebyggende tiltak, slik Stortinget ønsker, og med kriterier om at rovviltskader skal gå ned. Den må derfor også justeres etter i hvilken grad skadeforebyggende tiltak er gjennomført.
- Forskriften må sørge for bibehold og utvikling av næringsvirksomhet, som er lønnsom både lokalt i områder med rovvilt, og nasjonalt. Det kan i ytterste konsekvens innebære nedlegging av driftsenheter, dersom det ikke er mulig å legge om til å drive på økonomisk og dyrehelsemessig forsvarlig måte.
- Forskriften må ta hensyn til konfliktdemping, biologisk mangfold og kulturlandskaper, noe den ikke gjør i nåværende forslag.

- Dagens utkast til forskrift vil i uoverskuelig framtid føre til problemer i forholdet mellom husdyr og rovvilt.

FagRo oppfordrer med dette Miljøverndepartementet til en ny og grundig gjennomgang av forskriften før denne ferdigstilles.

Med hilsen
Faggruppen på rovdyr

v/ Erik Brenna /s./
Leder

Jan-Rune Samuelsen /s./